

पत्ये देवे वेदे च गाथिनाम् AIT. BR. 7, 18. ĀṢṢ. ÇR. 12, 14. — 2) Bein. Vishṇu's TRIK. 1, 1, 28. H. 216. MED. — Vgl. जाङ्गव.

जाङ्गकन्या f. die Tochter (कन्या) des Gahn u, Bein. der Gaṅgā H. 1051, Sch. MBH. 13, 645. BHARTṚ. 3, 79. RAGH. 6, 85. Vgl. जङ्गोः कन्या MBH. 31 und जाङ्गवी.

जाङ्गलनया (जाङ्ग + त°) f. dass. AK. 1, 2, 3, 30.

जाङ्गमुता (जाङ्ग + मु°) f. dass. RĀĠAN. im ÇKDR. MBH. 1, 3913. R. 1, 44, 39.

जाङ्गन् n. = उदक v. I. NAIGH. 1, 12.

जाङ्ग m. N. pr. eines Mannes RĀĠA-TAR. 8, 2430.

1. जा (von जन्) 1) adj. am Ende eines comp., die ältere Form für das spätere ज, welches im Veda seltener erscheint, P. 3, 2, 67. VOP. 26, 66. 67. Vgl. अग्निजा, अग्रजा, अग्निजा, अग्ना, अग्रजा, इन्द्रजा, ऋतजा, ऋतेजा, गोजा, मनुष्यजा, सक्तजा u. s. w. — 2) m. f. Nachkomme; pl. f. Nachkommenschaft NAIGH. 2, 2. परि पाहि नो जाः RV. 1, 143, 8. अन्मीवो रुद्र जासु नो भव 7, 46, 2. दिव्यः सुपर्णा एव चतत तां सोमः परि क्रतुना पश्यति जाः 9, 71, 9. कृरिः पर्यद्रवजाः सूर्यस्य 93, 1. इदं ई पिता इदं ई पितृर्नाम् 89, 2. जन्पन्योषां वृक्तः पितृर्नाम् 10, 3, 2. अन् तत्रा जास्पतिर्मसिष्ट (Padap.: जाः | पतिः) einstimme mit uns Haus und Herr 7, 38, 6. — 3) f. Stamm: समा जा AV. 5, 11, 10. — Vgl. जास्पति, जास्पत्य.

2. जा (जौ), जायति schwinden, vergehen DRĀTUP. 22, 17. — Vgl. ज्या.

जाङ्गगिरि N. pr. = جهانگیري Verz. d. B. H. No. 533. जाङ्गगिरि und जाङ्गगिरनगर = Dakka Kshirçiv. 8, 10. 12 u. s. w.

जागत adj. im Metrum Ġagati abgefasst, aus demselben bestehend, der Ġ. entsprechend, die Ġ. eigenthümlich habend u. s. w. gaṇa उत्सादि zu P. 4, 1, 86. कृन्दस् VS. 1, 27, 2, 25. विश्वेभ्यो देवेभ्यो जागतिभ्यः 29, 60. जागतं तृतीयसवन्म् TS. 2, 2, 9, 6. KBĀND. UP. 3, 16, 5. पशवः TS. 7, 2, 9, 3. ÇAT. BR. 12, 8, 2, 20. तृच ÇĀNKH. ÇR. 9, 6, 6. पाद् RV. PAĀT. 16, 17. LĀTJ. 7, 1, 1. 3, 11. प्रगाथ P. 4, 2, 55. सोम SUÇR. 2, 164, 17. सोमसामन् N. eines Sāman Ind. St. 3, 217. — n. angeblich = जगती das Metrum Ġ. P. 4, 2, 55, VĀRTT.

जागर s. 3. गर.

1. जागर (von जागर) 1) m. das Wachen AK. 3, 3, 19. TRIK. 3, 5, 18. H. 443. स्वप्नजगराभ्याम् KAP. 3, 26. MBH. 8, 5026. RAGH. 19, 34. VARĀH. BRH. S. 42(43), 29. KATHĀS. 13, 152. VID. 123. KĀURAP. 5, 25. GĪT. 8, 2. BĀLAB. 10. जागरोत्सवान् RĀĠA-TAR. 2, 141. — 2) f. आ dass. P. 3, 3, 101, VĀRTT. 2, Sch. VOP. 26, 190. AK. TRIK. H. — Vgl. कोजागर.

2. जागर (vom vorherg.) ein Gesicht im wachen Zustande: जागैः स्वप्नैरपि जागैः 3, 172.

3. जागर m. = जगर Rüstung AK. 2, 8, 3, 32.

जागरक (von जागर) P. 7, 3, 85, Sch. m. das Wachen: सन्त्यगतिर्जागरकैः (v. I. जागरिकैः, जागरणैः) VARĀH. BRH. S. 59, 15.

जागरण (wie eben) 1) adj. wach VS. 30, 17. — 2) n. das Wachen H. 443. KĀTJ. ÇR. 4, 8, 13. 10. 8. NIB. 9, 8. रात्रि° MBH. 3, 10435. SUÇR. 1, 83, 4. 70, 14. 322, 2. 331, 11. ÇĀK. 133. PAÑKĀT. 27, 9. स मूषको जागरणं ते करोति wacht für dich 123, 19. das Hellbleiben des Feuers (Gegens. अनुगमन) KĀTJ. ÇR. 25, 3, 5.

जागरित (wie eben) P. 7, 2, 11. 3, 85. 1) der gewacht hat, durch Wa-

chen angegriffen ist SUÇR. 1, 337, 18. जागरितवत् dass. 330, 8. — 2) n. das Wachen ÇAT. BR. 12, 9, 2, 2. 14, 7, 1, 16. SUÇR. 1, 330, 8. जागरितस्थान adj. MĀND. UP. 3. स्वप्नात् जागरितात्तं च KĀTHOP. 4, 4.

जागरितर (wie eben) adj. wach, wachsam AK. 3, 1, 32. H. 443, Sch. जागरिन् (wie eben) adj. dass. H. 443. साधु° P. 7, 3, 85, Sch.

जागरिषु (wie eben) adj. viel wachend SUÇR. 1, 121, 16.

जागरिक (wie eben) adj. wachsam NIR. 1, 14. P. 3, 2, 165. VOP. 26, 153. AK. 3, 1, 32. H. 443. ध्रुवे पदे तस्थतुर्जागरिके RV. 3, 54, 7. SUÇR. 1, 332, 21. स्वपतो जागरिकस्य RAGH. 10, 25. वर्षाश्रमेत्तपा° 14, 85.

जागर्तव्य (partic. fut. pass. von जागर्) zu wachen: जागर्तव्यमतन्द्रिभ्यामथ प्रभृति रात्रिषु R. 2, 33, 3. जागर्तव्ये (v. I. जागृतव्ये) स्वपत्नीमे दा gewacht werden sollte, schlafen sie MBH. 1, 5925. — Vgl. जागृतव्य.

जागर्ति (von जागर्) f. das Wachen RĀĠAM. zu AK. 3, 3, 19. ÇKDR.

जागर्षी (wie eben) f. dass. P. 3, 3, 101, VĀRTT. 2. VOP. 26, 188. AK. 3, 3, 19. H. 443.

जागुड 1) m. pl. N. pr. eines Volkes MBH. 3, 1991. sg. N. pr. des Landes, berühmt wegen seines Safrans: जागुडकुङ्कुम ÇIC. 20, 3. जागुडो देशविशेषः Sch. — 2) n. Safran TRIK. 2, 6, 26. H. 643.

जागृतव्य = जागर्तव्य MBH. 3, 4610. जागृतव्यं च ते ऽनिशम् 13, 2746. Hip. 1, 51 (v. I. जागर्तव्य).

जागृवि (von जागर्) Uṇ. 4, 55. P. 7, 3, 85. VOP. 26, 167. 1) adj. wachsam, aufmerksam; wach, nicht erlöschend, hell (vom Feuer; daher m. Feuer H. 1099); munter, ermunternd, aufregend (von geistigem Getränke, Soma) NIR. 9, 8. जन्स्य गोपा अजानिष्ट जागृविरग्निः RV. 5, 11, 1. 3, 2, 12. 24, 3. 26, 8. 6, 15, 8. विप्रो न जागृविः सदा। अग्ने दीदयसि अग्निं 8, 44, 29. 1, 31, 9. AV. 5, 30, 10. गोपायेश्च जागृविश्च रत्नताम् 8, 1, 13. PĀR. GRHJ. 3, 4. रत्नसं पाति जागृविः RV. 9, 71, 1. मतिः 3, 39, 1. 2. अघर् 28, 5. सोम 3, 37, 8. 9, 36, 2. 44, 3. 97, 2. 37. 107, 12. सोमस्येव मौजवत्स्यं भूतो विभीर्दको जागृविर्महामच्छान् 10, 34, 1. VS. 8, 49. ज्योतिस् RV. 8, 78, 1. adv.: जागृवि दिवा नक्तम् VS. 21, 36. — 2) m. König Uṇ., Sch.

जाग्रत्स्वप्न (जाग्रत्, partic. praes. von जागर् [s. u. 3. गर 1.] + स्वप्न) 1) m. du. der wache Zustand und der Schlaf M. 1, 57. — 2) m. sg. oxyt. Traum im Wachen, Hallucination: जाग्रत्स्वप्नः संकल्पः पापो यं द्विभ्रस्तं स ऋच्छतु RV. 10, 164, 5. Möglich ist die Auffassung als adj. im Wachen und im Schlaf vorkommend.

जाग्रदुःष्वप्यं (जाग्रत् + दुः°) n. übler Traum in wachem Zustande (Gegens. स्वप्नेदुः°) AV. 16, 6, 9.

जाग्रिया (von जागर्) f. = जागर्षी RĀĠAM. zu AK. 3, 3, 19. ÇKDR.

जाग्रिणो (von जघन) f. Schwanz: जाग्रिणो पत्नीभ्यो कृत्ति तां ब्राह्मणाया द्युः AIT. BR. 7, 1. जघनार्था वै जाग्रिणो जघनार्थादि पोषायै प्रजाः प्रजापते तत्प्रीवैतज्जनयति यज्ञायन्या पत्नीः संयाजयति ÇAT. BR. 3, 8, 5, 6. 4, 6, 9, 19. 12, 3, 5, 1. KĀTJ. ÇR. 6, 7, 10. जाग्रिणीगुद् 8, 14, 9, 14. 20. 8, 8, 4. तुधार्तश्चात्तुमभ्यगादिश्चामित्रः अजाग्रिणांम् M. 10, 108. MBH. 12, 5359. 5368. fgg. प्रगाल्लादधर्मं शानं प्रवदति मनोषिषाः। तस्याप्यधम उद्देशः शरीरस्य अजाग्रिणो 5375. 5402. Schenkel TRIK. 2, 6, 25.

जाङ्गल (von जङ्गल) 1) adj. trocken, eben, spätlich bewachsen aber dabei fruchtbar (von Gegenden; Gegens. आनूप und मत्), = निर्जल H. 933. v. I. ÇĀBDAR. im ÇKDR. अल्पोदकतृपो यस्तु प्रवातः प्रचुरातपः। स त्वेयो